

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dejanje velja.

Leto za letom zdihujemo in tožimo o velikih krivicah, ki se godé slovenskemu narodu, da se mu ne pripozna popolna jezikovna ravnopravnost po uradih. Ali če se vprašamo po uzrokih brezuspešnega borenja za svoje ustavno utemeljene narodne pravice, pripoznati bomo pač morali, da veliki del krivde leži le tudi na naših ramah. — Sami storimo premalo in kar storimo, premalo vstrajno in premalo odločno.

Pač je resnica, da je naš narod že precej prebujen ali sama prebujenost nam še malo koristi, če se ne pokaže dejansko v doslednej in neustrašljivej rabi svojega materinega jezika v govoru in v pisavi — pred Bogom in pred svetom. Da bi se to izvrševalo povsod in po vsakem, pridobili bi si v malih letih večjih napredkov, kakor z vsemi svojimi dosedanjimi prošnjami, resolucijami in memorandi.

Radi bi videli, če li kopica slovenskih uradnih pisem pri okrajnih oblastvih in množica, ki glasno zahteva pred sodišči svoje pravice v svojem jeziku, ne bi prisilila vlade, da namesti po naših krajih uradnike, ki so zmožni slovenščine tudi v pisavi in da napravi konec nenaravnim razmeram sedanjim. Dejanje in ravnanje tako bila bi deroča moč, ki bi prej ali slej prodrla jezove nemškega nasilja.

Žalibože se godi pri nas le nasprotno. V družinskem in javnem življenju podpira se rado, kar je nemškega, deloma iz nevednosti, deloma iz navade.

Oglejmo si le naša županstva, okrajne zastope, okrajne in krajne šolske svete, kako dosledno se še posvetujejo in uradujejo v nemškem jeziku. da-si so njih članovi večinoma možje narodnjaki in so nekdam morda sklenili slovensko uradovanje. Ali še na ta način ne podpiramo nemštva in ne kopamo groba slovenskemu jeziku?

Uzroki takemu ravnanju pa niso nič dru-

zega, kakor gola brezbriznost, popustljivost, mlačnost, strah pred zamero kacega „visocega gospoda“ in kar je morda najvažnejše, oddaja tajniških služeb ljudem, ki nimajo ali sposobnosti ali pa prave volje, da bi uradovali slovensko.

To so napake in najstrupovitejše rane našega narodnega življenja, katere zamoremo le zaceliti, če se čvrsteje poprimemo dela. Rešitev naša je vstrajno in odločno delovanje lastno. Vstrajno naj se poučuje ljudstvo o svojih narodnostnih pravicah in naj se mu pokažejo pota in ovinki, po katerih jih more doseči. Ljudstvo pa, če se je enkrat poučilo, naj tudi svoje pravice povsod in vsikdar odločno zahteva. To je naša rešilna pot. Dejanje velja.

F. P.

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

(Dalje.)

Oproščevanje od črne vojske. — Oproščevali se bodo črnovojniki le na podlagi nabornih, pregledovalnih in preiskovalnih komisij. Te se bodo vselej po nabornih okrajih sestavile, kedar bo treba črno vojsko sklicati. Če je bil kdo svoje dni pri naborni komisiji za stalno vojsko nespretnim spoznan zaradi te ali one napake ter ga dela ona tudi za črno vojsko nespretnega, zavrže ga črnovojniška naborna komisija lahko že na podlagi tega izreka tudi za črno vojsko, to pa, če je bila napaka zadosti jasno popisana.

Za tiste črni vojski podvržene, katerim je videti, da niso za to, sestavi se v domačem kraju občinska preiskovalna komisija. Za tako preiskavo lahko vsak črni vojski podvržen sam prosi svojega župana, poslednji ima pa dolžnost tako preiskavo tudi iz lastnega nagiba pričeti. Če torej tak črnovojenik prosi za preiskavo pred naborno ali pregledovalno komisijo, to njegovo željo župan naznani okrajnemu glavarstvu, glavar pa sestavi dotično komisijo.

Črnovojniki, ktere bi naborna ali pregledovalna komisija za službo v črni vojski zvrгла dobé od svojega županstva oprostilno potrdilo in se ob enem izbrišejo iz črnovojniškega zapisnika.

Častniki in uradniki, ki so bili v vojaški službi pa mislijo, da niso več sposobni za službovanje v črni vojski, morajo se obrniti, kedar se bodo na to službovanje klicali, do svoje razvidniške gosposke prve vrste. Način preiskovanja, kteremu se jim bo podvreči, je jako jednostaven in se bodo preiskovali, kolikor je možno vsak v svojem okraju, da ne bo prevelikih stroškov.

Zavoljo družbinskih razmer se ne bo nihče oprostil od službovanja v črni vojski. Pač pa se bo na podlagi dotičnih črnovojniških postav marsikdo začasno oprostil od črne vojske.

Toda tudi teh ne bo kdo vé, kako veliko in bodo samo take osebe, katere so nepogojno potrebne pri javnih uradih in javnih prometnih zavodih, ter zaradi službe ne morejo svojega posla zapustiti. Ali tudi tukaj ne morejo sami za oprosténje prositi, temveč le dotični uradi ali gosposke in v tem se bo pokazalo, če so dotični uradniki nepogojno potrebni, torej nenadomestljivi. Tako n. pr. noben železniški uradnik ne more sam prositi za oprosténje od črne vojske, pač pa ima dotično društvo, oziroma ravnateljstvo, za to skrbeti s tem, da vloží zapisnik vseh tistih uradnikov, ki so jih za službo in promet neogibno potrebni. Le-ti zapisniki se ne vlagajo še le, kedar že voda v grlo teče, temveč jih je treba že v mirnem času sestaviti in za to določeni gosposki izročiti. Železnična društva vložila bodo dotične zapisnike pri c. kr. trgovinskem ministerstvu. Oproščeni dobili bodo certifikate.

Ko bi se ob času vojne sile pokazalo, da ta ali ona velika obrtnija, ki za vojsko potrebne reči izdeluje, potrebuje za izdelovanje taistih vse svoje delavce, ki so sicer za črno vojsko, vložiti ima prošnjo z natančnim zapisnikom dotičnih delavcev tista vojaška gospôska, za katero se potrebno blago izdeluje (ženijsko ravnateljstvo, tehnična artilerija, monturna zakladišča) in to pri c. kr. brambovskem zapovedništvu tiste pokrajine, kjer se dotična tovarna nahaja. Oproščevanje tistih oseb, ki so v stalni armadi, mornarici, pri brambovcih ali pri žandarjih služili, pa je to le v posebnih slučajih dovoljeno.

Ob času mobilizacije oprosté se lahko tudi ravnatelji drugih velikih obrtnijskih zavodov, ako so nenadomestljivi za daljši promet v tovarni. Predlagati jih morajo politične gospôske c. kr. brambovskemu zapovedništvu. Brambovska gospôska jih oprostí, če je nepretrgano nadaljevanje prometa dotični tovarni na javno korist.

Posvečenim katoliškim duhovnikom in službovajočim duhovnikom drugih ver ni treba prositi za oprosténje, kajti le ti bodo služili, kedar in kolikor bo treba, v svojem poklicu za vojaške kaplane pri črni vojski. Enako ne potrebujejo oproščevanja stražniki c. kr. finančne straže in c. kr. gozdarstva, in bi se oboji klicali le v skrajni sili v črno vojsko in še takrat le toliko, kolikor bi dopuščale njih službene razmere. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Nekaj za zdravje.

Mnogokrat slišim mlade gospode kaplane in župnike toževati, da jim vmes zelo slabo prihaja. To pride navadno od želodčevega nahoda. Sploh vse slabosti izvirajo po veliki večini iz pokvarjenega želodca.

Namenjen sem bil že davno v „Slov. Gospodarju“ razglasiti, kako se je meni godilo. Skoro dve leti sem imel želodčni nahod in hudo glavno omotico. Ob nedeljah sem s težavo božjo službo opravljal. Navadno pa sem moral se pri oltarji med daritvijo sv. meše za oltar prijemati, drugače bi bil padel. Klečati pred oltarjem brez stoleca mi ni bilo mogoče. Vsako zdravilo bilo je zastonj. Petnajst pijavic sem si dal nastaviti, pa tudi zastonj.

Po naključbi pa mi je nek vinski trgovec pravil o svojej bolezni. Bil je namreč tako bolan, da se je le s pomočjo vrvi mogel v postelji obračati, in ozdravil se je s čistilnimi kroglicami popolnoma. Dobil sem jaz tudi tri škatljice čistilnih kroglic in jih jemal vsaki večer po dve pri navadni hrani. V enem tednu je že zginila vsa omotica. V dveh mesecih bil sem pa skoro popolnoma ozdravljen, in ako me kedaj opominja stara bolezen, vzamem zopet nekatere večere po dve kroglici in čutim se popolnoma zdravega. Vsi pa, kateri se tako ozdravljajo, naj se varujejo mošta ali tolklje in žganja. to je za želodčni nahod, kakor strup.

Napis je ta le: „Blutreinigungs-Pillen, Apotheke zum goldenen Reichsapfel (Pserhofer) in Wien“.

Le tamkaj se prave čistilne kroglice dobijo, drugod so ponarejene in niso za rabo.

Naročijo se pa ena, dve ali več svitkov. En svitek ima 6 škatljic, v vsaki škatljici pa je 15 kroglic.

Nikomur ne bo žal, jaz sem že mnogim z nasvetom pomagal in vsak mi je bil hvaležen.

Ako se denarji po nakaznici naprej pošljejo, velja 1 svitek 1 fl. 25 kr., 2 svitka 2 fl. 30 kr., 3 svitki 3 fl. 40 kr., 4 svitki 4 fl. 40 kr., 5 svitkov 5 fl. 20 kr., 10 svitkov 9 fl. 20 kr.

Po rabi omenjenih kroglic je človek ve-selega duha in težke noge postanejo lahke, kar je posebno svetovati duhovnim bratom, ki imajo žmetne posle po hribih.

Juri Žmave, župnik.

Sejmovi Dne 26. marcija v Podsredi, na Teharjih in Bizeljskem. Dne 28. marcija pri sv. Križu na Murskem polji in v Rušah, v Ločah in v Marenbergu. Dne 1. aprila v Arnožu in v Braslovčah, v Ormožu, v Stradnu in Slov. Gradcu. Dne 2. aprila v Artičah, na Dobju, v Št. Ilju in Slov. Gradcu.

Dopisi.

Iz Medloga pri Celju. Velika žalost vlada po naši okolici, ker nam je nenadoma pobrala nemila smrt dva vrla, obče priljubljena rojaka. V torek dne 8. marca, se podajo trije Mirnikovi, po domače Anžičevi, in sicer: Mart. Mirnik in njegov sin France, in pa Jožef Mirnik, brat Martinov v griško župnijo, tje k sv. Križu. Tam ima Jožef Mirnik vinograd s primerno viničarijo. Martin se poda zvečer zopet domu v Medlog, Jožef in France si pa zakurita v peči, v kateri se ni kurilo že 6 tednov ter se vležeta k počitku. Za sredo, dne 9. marca popoldne, je bilo naprošenih mnogo rezačev in Martin, Jožefov brat se povrne zopet proti polu-eni popoldne iz Medloga nazaj k vinogradu. Ko Martin pride do hrama in zagleda veliko trumo delalcev, nikjer pa ne svojega sina Franceta in tudi ne brata Jožefa, hiti nemiren proti izbi, v kateri ju je zapustil prejšnji večer. Soba je zaklenjena. Stere va-njo, pa o joj, kako žalosten pogled! Obadva ležita mirna v postelji ter se več ne ganeta, dasiravno ju kliče in drega z rokami. Ogljeni kislin, puhteč iz zaprte peči skozi razpoklino v zaklenjeno sobico, ju je zadušil ter zazibal v nepričakovano večnost. Obadva, 17letni nadepolni France, kakor njegov 40 let stari stric Jože, sta bila vzor krščanskim, slovenskim mladenčem; zato je pa tudi žalost za njima splošna; naj v miru počivata!

Iz spodnje Savinjske doline. (Na nemčurskih razvalinah.) Da je vse na svetu izpremenljivo, to je resnica. Staro se podira in razpada, in novo raste iz tal. Narodi živijo in se trudijo, pa soped spremenijo iznad zemlje in ni jih več. In tako gre z vsemi stvarmi na svetu, to je že tako odločeno od stvarnika. Tudi nemčurstva nekda ni bilo v prelepi naši domovini slovenski; a napuh in nasilstvo ga je rodilo, toda ovo je rastlo in večje prihajalo, dokler da je začelo cveteti in je tudi svoj sad obrodilo, se vé, da na škodo nam in naši ljubi domovini. A zdaj pa je tudi ono staro in piškavo, tudi njemu odleteva veja za vejo in ne

bode dolgo, pa mu bode odletela zadnja veja, potem pa se bo zgrudilo celo deblo nemčurstvo na tla in bo zateptano v zemljo. Nemčurstvo je bilo, in ne bode ga nikdar več, to je še v božji naredbi tako. Ena močnih vej na debelu nemčurstva bila je do ne dolgo časa, občina Velika Pirešica pri Celju. Odkar so bile občine osnovane pa do lani, kraljevali so nemčurji v njej. In tako so bili že gospodarstva in pa zvonca vajeni, da so mislili, da bodo na večno na stolu sedeli. A prišel je čas, veja je ostarela, bila piškava in gnjila; odletela je, lani še na pol, a letos popolnoma. Pri volitvi v občinski zastop zmagali so naši tako sijajno, tako častno, da je veselje. Vseh volilcev je v tej občini 643, pa čujte: 23 je še odpadnikov. Ako odvezamo še grajščake, ki so v resnici bolj nemčurskega rodu, našel bi jih človek le 20. Torej dvajset je mož v celi občini, ki so se izneverili svojemu rodu, ter pozabili, da jih je rodila slovenska mati. Pa naj jim bo, tudi oni se bodo spametovali, dal Bog da ne prepozno za nje! Pa veseliti more človeka, ko vidi in sliši, da je 620 mož, toraj skoraj vsi, popustilo staro nemčurstvo in izpoznalo, da so Slovenci, da morejo voliti le vrle slovenske može. Hyala in slava jim! Narod bo za narodom poginil; slovenski narod bode trdno stal; kajti on je mlad in prebujen!

(Konec prih.)

Od sv. Ane v Slov. gor. (Spomenik B. Raiču.) Dobil sem nalogo od odbora iz Ptuja, da bi nabiral mile doneske za spomenik prerano umrlemu Božidarju. To sem z veseljem storil, tem rajše, ker sem rajnega dobro poznal. Vendar z žalostjo omenjam, da se štajarski Slovenci vse premalo brigamo za svoje največje može. Glejte, prof. Erjavec še ne počiva dolgo pod mrzlo grudo, a že bo imel spomenik. Kaj pa z Božidarjevimi? Od slovenskega rodoljuba na Ptuju, g. A. Gregoriča sem dobil pismo, v katerem se končajo besede: „Mili Bog vé, kako bodemo to svoto skupaj dobili!“ Predragi slovenski rojaki na zelenem Štajerskem, ne delajmo si v tem oziru sramote, zložimo skupaj vsak po svoji moči, da dobi naš častiti Božidar prav v kratkem dostojni spomenik, slični Jurčičevemu in Bleiweisovemu, med katerima počiva. Kdor more, naj opominja znane rodoljube, da sežejo v žep ter položijo na žrtvenik slovenske ljubezni mili darček. Pokažimo svetu, da tudi štajarski Slovenci visoko častimo svoje slavne može; kateri narod pa ne časti in se v spomenikih ne spominja svojih slavnih mož, ni vreden biti zapisan v zgodovini človeštva. Slovenci, zapomnimo si dobro! Mile darove za spomenik sem do sedaj dobil od č. g. Miha Milošiča, župnika pri sv. Benediktu 2 gld. 20 kr. Po 1 gld. pa so darovali: preč. gospod Jurij Tutek, kanonik pri sv. Lenartu; dr. Anton Suhač, žup. pri sv. Ani; Ivan Bohanec, kaplan

pri sv. Lenartu; Jarnej Pernat, kaplan pri Mariji Snežni; Jurij Pavalec in F. Lopič, kaplana v Cmureku; Vek. Vakaj, zastopnik banke „Slavije“ pri sv. Ani. Po 50 kr.: Jakob Skamlič, organist pri sv. Benediktu in Jak. Očgerl, kaplan pri sv. Benediktu; Josip Kurnik, posestnik v Šicah 30 kr.: Jakob Županec, želar v Šicah 10 kr.; Jakob Šuman, kmetski sin na Drvanji 10 kr.; Franc Doboja, organist pri sv. Rupertu 10 kr.; Anton Neuwirt, kmet na Šavnici 10 kr. Toraj skupaj 10 gld. 90 kr. Ta znesek bom poslal blagajniku g. B. Hrlišu, minoritskemu gvardijanu na Ptuj, takoj kadar se nabira konča, ker upam, da še mi bodo tudi drugi kaj darovali za našega Božidara. Vsem dosedanjim darovateljem se v imenu odbora prav toplo zahvaljujem za mile darove. Bog Vam plati nad zvezdami vsak krajcar in duh Božidarjev naj vedno bedi nad nami zapuščeni Slovenci! Vekoslav Vakaj.

Iz Jarenine. (K veseli zmagi.) Prebivalci Slov. goric pozdravljamo izvolitev prvega narodnega okr. zastopa Šent-Lenartskega z navdušenim veseljem in zakličemo vsem zmagonosnim volilcem na slavo: „živio“ ter „Naprej za stava Slave“. Ta izvolitev nam je toliko več vesela, ker zanaprej nam je pri bodočih volitvah tudi pri nas mogoče v okrajni zastop vsaj deloma zmagati in si nekaj domačinov spraviti v okrajni odbor. To nam je vsled odprave ene volilne napake blizu da gotovo in na to delovati nam je za naprej toliko večja dolžnost.

V imenu okoličanov več domorodcev.

Od sv. Marjete na Pesnici. (Na gla smrt.) Pretekli mesec opravil je Trebše v cerkvi svojo krščansko dolžnost ter se podal po božji službi v gostilno, kjer si je mislil z zajutrkom svoje slabotno telo malo okrepčati. Tukaj malo posesti in se slednjič mirno na klop za mizo vleže. Čez nekaj časa misli ga gostilničar v posteljo prenesti, pa bil je revež že trd. — Mirno je zaspal, da niti bližnji gostje niso zapazili nikakoršnjega navadnega smrtnega boja. Pokojni bil je blizu Kranja na Gorenskem rojen. Svoje mlade dni se je semkaj preselil in si je s prodavanjem kuhačin s posebno varčnostjo toliko prigospodaril, da si je tukaj malo posestvo kupil. Z domačimi je živel v najlepši zastopnosti, bil pa je tudi obče spoštovan in priljubljen. Pomenljive so bile besede, katere je pokojni o priliki smrti svoje, dne 22. grudna min. leta umrle vrle sopruge nekomu govoril: „Gospod“, pravi: „ne bode dolgo, in idem za svojo ženo. Vedno mi je pred očmi, pa je vendar nikjer ni.“ Starček se je pri teh besedah milo razjokal ter odšel barantajoč s svojim kuhinjskim orodjem. Star je bil 78 let. Bodi mu zemljica lahka!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Odkar se je v državnem zboru vzprejel iz nagodbe avstrijsko ogerške skupine dežel oni del, ki govori o avstrijsko-ogerski banki, vrši se v njem seja za sejo, ne da se sklene kaj v njih, kar je vredno, da se omeni. Razpravlja se o delalskih bolniških blagajnah ali kasah toda to se vleče v sejah, kakor prava morská kača. Nikoli ni konca razprav o tej postavi, to pa za to, ker vtikajo izlasti nemški liberalni poslanci Bog zna, kaj vse v te razprave. Dne 1. aprila bode zadnja seja pred veliko nočjo, potem bode pa še le po veliki noči dne 21. aprila. — C. kr. namestnija za Spodnje Avstrijsko ne dovoljuje plesov v postnem času in se je ministerstvo na pritožbe tudi izreklo, da taci plesov ni treba. V Gradcu pa so imeli tak ples doktorji, to je, zdravniki in gosposka ni imela nič zoper to. Druga leta so storili tole fijakarji pa mesarji, no letos pa so stopili inteligentni zdravniki v njih kolo. — Korošci dobé škofa v nedeljo dne 27. marcija v svojo sredo. — V Borovljah si napravlja tamošnja zadruga puškarjev puškarsko šolo ter so ji svitli cesar dali tisoč gold. za njo. Puškarji so iz večine Slovenci. — V Inomostu se je kat. polit. društvo ustanovilo za celo Tirolsko in so mu najimenitniši možje na čelu. — Ljubljana ima v kratkih dneh dopolnilne volitve v mestni zastop. Zastop je se ve, da slovensk in ostane tudi tak po teh volitvah. Nemškutarstvo nima nič upanja in se torej še ne glasi. — Uni teden je bila huda bora na Krasu in je toliko snega padlo, da ni šel od Ljubljane naprej noben vlak. Pošta pa so po cesti, kakor kedaj poprej, v poštnih vozih vozili v Trst. — Dne 11. in 12. aprila imajo v Rojicah pri Gorici konjske dirke. Darila so od 10 do 1000 goldinarjev. — Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Trstu je imela v nedeljo, dne 13. marcija, svoje prvo občno zborovanje. Podružnica šteje 100 družabnic, 8 ustanovnic in eno pokroviteljico. vsekako lepo število. — Nasproti pa je društvo „Societá patriotica“ razpadlo. Bilo je imelo razširjati avstrijski duh, to je pravo domoljubje, toda ni ga ali ga je našlo premalo v Trstu, za to je že čez eno leto zaspalo. — Hrvaškega poslanca, dr. Starčeviča so res že djali v zapor in je torej gotovo, da ga bodo obsodili ali niso se ga za to tudi iznebili, kakor bi radi. — V hrv. saboru obravnava se postava, naj trpi drž. poslanstvo na pet in ne samo na tri leta. Ker hoče madjarska vlada tako, sklene vselej udana „narodna“ stranka, ki ima v saboru večino, tudi brez dvoma to postavo — vladi in more biti tudi sebi na ljubo.

Vnanje države. V torek dne 22. marcija je obhajal nemški cesar Viljem svoj 90. rojstni

den. Slovesnosti so bile, ako sodimo po pripravah, velike; tudi gostov, zastopnikov tujih vlad je bilo veliko, vendar tujih vladarjev ni prišel nihče sedaj v Berlin, edini kralj in kraljica rumunska sta se bila tje podala. — Mladi Bismark, grof Herbert je prejel od ruskega cara velik red in to se razlaga, da ste si Nemčija in Rusija še zmerom prijazni. — Kakor je podoba, ne meša se Rusija v zadeve, kakor se vršé v Bolgariji ali vsaj očitno ne, tedaj pa tudi ni uzroka, da se ji katera država postavi po robu in zato še ni strahú, da se vname že kmalu vojska. Dolgo pa vsekako ne izostane, čemu bi sicer v vsaki državi, bodi velika, bodi mala, toliko ljudi phali v orožje! — V Bolgariji je sedanja vlada sicer zadušila upor v Ruščuku, toda ker je dala vstreliti toliko ljudi, vré zato timbolj na tihem po deželi in nič se ne zna, kedaj da bode tega konec. — Turki so zasegli grško ladijo, na kateri je bilo veliko streliva; spraviti je to hotela v Makedonijo. Ta dežela je pod Turčijo, pa bi se rada od nje odtrgala. Da so se torej polastili turški vojaki tega streliva, razumeje se lahko ali ne ve se, če ga že poprej ni več prišlo v one kraje. Tedaj je že tudi tam vroče, v prvi vrsti za Turčijo ali celo mogoče, da se iskra vname tam, požar pa, Bog vé, kje nastane. Pri turški vladi se nagibajo sedaj bolj na angleško stran in to je uzrok, da ne stori Turčija nič za svojo sosedo, Bolgarijo. — Doma pa ima Anglija vedno svojo težavo z Irci. Njim ne mara dati pravic, drugje pa se dela, kakor da ji hodi vselej le za pravico. Une dni so zaprli kat. duhovnika, ker ni hotel biti za pričo pri neki obravnavi zoper njegove župljane. Na poti v ječo pa so ga potlej le obsipavali ljudje ter so iz vseh krajev, koder so ga peljali, hiteli skup. To utegne delati vladi še kedaj silo. — Vojni minister, general Boulanger, dela na to, da si srca francoskega ljudstva pridobi in kakor je podoba, gre mu to precej po sreči. — Iz zveze francoske republike in ruske države ne bode nič, kajti car ne da veliko na može, ki so na krmilu francoske vlade. Od danes do jutri le trpi njih veljava. — Sv. Oče v Rimu so imenovali več novih kardinalov, med njimi je dunajski nuncij, Vanuttelli in pride torej na njegovo mesto drug nuncij, kajti noben kardinal ne ostane več na takem mestu. — V Sudanu je sedaj mir in upa se, da se bodo prerokovi privrženci kmalu porazgubili in tako konec preliivanja nedolžne krvi, ki je celih 10 let trpelo.

Za poduk in kratek čas.

Trije brati.

(Narodna pripovedka iz Savinjske doline.)

Zapisal Leon Štorman

Živel so nekdanj trije brati. Starejša dva sta pa mlajšega strašno hudo gledala in ga

vedno le „štramleta“ imenovala. Da pa ni bil tako zabit, kakor sta ona mislila, pové vam to, kar se mu je zdaj prigodilo.

Zmenijo se nekega dne, da bo šel najstari brat v bližnjo graščino služiti. Gre, in ko vpraša graščaka, če potrebuje kakega hlapca, mu ta vljudno odgovori, da bi ga potreboval. Dogovorita se, pa tudi zmenita za 200 gld. letnega plačila, pa pod tem pogojem, da če bode hlapec kaj jezen na graščaka, preden leto preteče, moral bode oditi brez vsega plačila iz službe, če bode pa gospod kaj jezen na hlapca, izplača mu letno plačilo in potem mora oditi še tisto uro. To pa tudi, če bi se že prvi ali pa najzadnji dan vvezila.

Brat je zadovoljen s pogodbo, še tisti dan odrine služiti.

Prvi dan mu reče graščak iti v precej odstranjeni gozd drva sekati; na pot seboj mu pa da srednje veliko pa močno zavezano in zapečateno vrečo. On vzame brez daljnega vprašanja ostro brušeno sekuro, vrže omenjeno vrečo na ramo in jo mahne v gozd.

Seka in seka, kar mu je duša dala tako, da je zraven lačen postal; pa saj je že poldne, — si misli — bode že kmalu si podložil ter se okrepčal. Ozira se, skraja po malem, tje, odkoder bi mu moral kdo graščinskih južino prinesiti. — Oh! ni videti še nobenega, čeravno bo morebiti že štiri ura. — Zdaj pogleduje v enomer tje, pa — zastonj. Moral je celi božji dan sekati brez vse jedi in pijače. — O kako ga to jezi. — Kakor hitro se malo zmračí, zadene ves razljuten vrečo na ramo, katero je zjutraj ne vedé, zakaj sem prinesel in zdaj jo pa mora ravno tako domu nesti. Grajšček mu že naproti pride in ko ga vidi vsega razvnetega, ga vpraša, če je kaj jezen?

„Vrag bi ne bil jezen, celi dan hudo sekati, pa nič jesti ne piti dobiti!“

„No, če si jezen, pa pojdi — —.“

Kaj hoče storiti siromak? Mora brez vsega obotavljanja oditi, saj sta se popred tako zmenila. Torej celi dan je zastonj drva sekal.

Zdaj gre srednji brat svojo srečo poskusiti. Pa tudi njemu se ni nič bolje godilo. Tudi on je en dan zastonj drva sekal, potem jo pa pobrisal.

Tudi najmlajši brat se ponudi za graščinskega hlapca, čeravno sta mu brata močno odbijala, rekoč: „Če mi dva pametneja nisva obstala, kako neki boš ti štramle?“

Pa on ju še ne poslušá. Gre in se zmeni z graščakom za 200 gold. letnega plačila, pa tudi pod tem pogojem, da če bode graščak pred letom na nj jezen, mu plača 200 gld. in mora takoj oditi, ako pa bode hlapec na nj jezen, mora pa tudi takoj brez vsega plačila oditi, če tudi bi komaj en dan leta manjkalo.

Hlapcu bila je pogodba všeč in takoj

ostane v službi. Tudi njemu zapové graščak, iti drva sekati daleč v gozd, in na pot seboj mu da tudi tisto vrečo, katero sta že brata poprej v gozd nosila, potem pa sta jo nevoljno domu prinesla. Vesel jo zadene na ramo in moško mahne v gozd. Tam si pa misli: Najprvo pa moram pogledati, kaj tu v ti vreči seboj nosim. Bog zna, kake muhe ima graščak. Pogleda in notri najde same najboljše jedi: meso, potice, torte, marsikaj družega. česar še nikdar ni videl, še manj poskusil; pa tudi najžlahetnišo pijačo: okusno starino, butelje in tako dalje, sploh vse, kar je srce poželelo, da se dobro najé in napije. Zdaj bodem pa gostijo imel, si misli, se vsede v senco pod košato bukev, dobro jé in pije in ne enega drva ne vseka, saj sta že brata dovolj nasekala. Zvečer zadene že skoro prazno vrečo in gre veselo pevajoč in žvižgajoč si domu. Tudi njemu graščak nasproti pride in ga vpraša: „Kako ti pa je kaj šlo pri drvih?“

„Bog mi daj še več takih dni!“ odgovori hlapec. „Zdaj imam pa drugega ptička v pestéh“, — si misli graščak, ne reče pa nič.

(Konec prih.)

Smešnica 12. Stari vojaki, to je možje, ki so svoje dni bili pri vojakih, radi govoré, kaj da so vse pri vojakih doživeli. V časih je v njih pripovedih kaj resnice, v časih pa se jim vanje prikrade tudi neresnica. Kmet Žirnik je tudi bil kedaj pri vojakih in ugnal je tam večkrat katero, ki mu je za priboljšek vojaške službe prinesla palico. To je bilo znano. Vpraša ga tedaj v veseli družbi sosed, koliko da je pri vojakih dobil palic. „Eno“, odgovori moško Žirnik, „vselej le eno“. „Kako to?“ vprašajo možje pri mizi, „saj ene samo pri vojakih nikoli ne dajo?“ — „Kaj pa da ne?“ odreže se Žirnik, „jaz sem dobil vselej le eno, druge pa so potlej padle na tisto“.

Razne stvari.

(Cecilijino društvo za lavantinsko škofijo.) Pod tem naslovom se je dne 13. marca t. l. v Mariboru ustanovilo društvo, čegar namen je, cerkveno glasbo gojiti po dolebah svete katoliške cerkve. Naj ta namen doseže, zato bode društvu ena prvih skrbi. štípendije razpisavati za lav. kandidate in di-jake orgljarske šole v Ljubljani. Društvena pravila, potrjena od cerkvene in državne gosposke, razposlali smo po celi škofiji preč. farnim predstojništvom, čč. gg. duhovnikom, nekaterim društvom in drugim prijateljem cerkvene glasbe. Vse čast. gospode prosimo uljudno, naj društvena pravila pregledajo. Njih ekscelencija, naš premilostni knezoškof so blagovoljno društvenega predsednika potrdili ter društveno pokroviteljstvo sprejeli. S tem je zadobilo

društvo popolno pravno podlago. Zaupaje v milost božjo in pomoč sv. Cecilije vabimo zdaj vse katoličane lav. škofije, naj radovoljno pomagajo, da se društveni namen doseže. Posebno pa še prosimo preč. farna predstojništva, čč. gg. duhovnike, učitelje in organiste, ki se pečajo dan za dnevom s cerkvenim petjem, da bi v obilnem številu pristopili društvu kot udje. Lepi napredki Cecilijinih idej v naših sosednjih škofijah, zlasti v Sekovski in Ljubljanski, dajajo tudi nam pogum, in so nam zagotavljenje, da moremo tudi mi, ako se združimo — viribus unitis — kaj doseči. V to pomozí sv. Cecilija! Odbor Cecilijinega društva za lav. škofijo: Fr. Ogradi, predsednik. Dr. A. Kuko-vič, tajnik.

(Imenovanje.) C. kr. okr. glavar v Ljutomeru postane baron Mac Nevin O'Kelly. Je-li zna slovenski, mi ne znamo, a tudi ime g. barona nam ne pové, da zna slovenski.

(Drž. zbor.) Za poslanca mestne skupščine Celje in tov. v drž. zboru kandiduje gosp. dr. Karol vit. Gelingsheim, pristav c. kr. okr. sod-nije v Kozjem.

(Slov. šolsko društvo.) Kakor se nam naznanja, ustanavlja se na Ponikvi podruž-nica sv. Cirila in Metoda. Ni dvoma, da se ustanovi to dobrodejno društvo v lepim uspehom, saj je Ponikva župnija, v kateri se ljudstvo zaveda in je zato že tudi pri vsem slovenskem ljudstvu na lepem glasu.

(Sadjarnica.) V Mariboru se namerava neka naprava, kjer bi bilo jeseni sadje v velikem na prodaj in kamor bi kupci za sadje prihajali, ne da bi bilo treba jim hoditi k posestnikom, ki imajo sadje na prodaj. Mi nimamo v tako napravo nič zaupanja.

(Dr. Ausserer.) Pri zadnjem zboru bauernvereina za okolico Maribor gori na Pohorju, pri sv. Lovrencu na kor. žel. se je skoraj vse le sukalo okoli dr. Aussererja. Njega sicer tam ni bilo, toda oba govornika — gg. Fürst pa Richter — sta govorila le o njem. To pa nam pové zadosti; ne za blagor kmeta, za dr. Aussererja je gospodi, ki sliši, kedar se ji ljubi, na ime — bauer. Vse samo pesek v oči!

(Obč. volitev.) V četrtek, dne 17. marca, so imeli na Zidanem mostu volitev v občinski zastop. Nemškutarji so sicer vse žile napeli, da bi zopet to občino dobili v svoje roke, ali na hvalo zavednih kmetov se jim to ni posrečilo. V 3. in 2. razredu še njih možje glasú niso dobili, v 1. razredu pa so se na pol še obdržali.

(Tatvina.) Iz mestne cerkve v Celju je Neža Jelšnik, doma iz sv. Štefana, ukradla zavitek, v katerem so bile reči, kakor jih rabi duhovnik, kedar gre na sv. obhajilo. Nekaj jih je že bila prodala, v tem pa jo je zajel lovec Stropnik ter jo je h krati izročil sodnji.

(„Padar.“) Da manjka na kmetih zdravnikov, to je resnica. Ni torej čuda, če se sliši želja, naj bi se še sedaj kirurgi ali padarji, kakor je bilo to poprej, nastavljali po vaséh. V državnem zboru bode v teku tega leta govorjenje o njih. Ako pa bode iz vsega kaj resnice, to je še vprašanje.

(Od učiteljev.) Učiteljsko društvo v Konjicah je dne 3. marcija zborovalo. Pri tem so volili nov odbor. V njem so ti-le gg.: Pavel Leitgeb, nadučitelj v Ločah, predsednik, Peter Kapun, nadučitelj v Konjicah, njegov namestnik, in Jože Dobnik, Ljud. Tribnik in Miha Teran — odborniki. Tajnik društvu pa je Alojzij Seidler, učitelj v Konjicah.

(Jour fix.) Branje g. J. Fona zadnjo nedeljo je privabilo precejšnje število udov v čitalnico v Mariboru ter se je g. profesorju posrečilo jih s svojim govorom do cela zadovoljiti. Prihodnje branje bo v nedeljo dne 27ega marcija po g. dr. Janku Serncu.

(Casino.) Mesto Celje sedaj nosi zvonec, kar se tiče nemštva in liberalizma. No, komur to dopade, bodi mu! Ali da „casino“, društvo, ki ima bojda vso tamošnjo nemško inteligencijo v sebi, napravlja v postu veselice, pri katerih trpi ples do treh po polnoči, to menimo, tudi Nemcem ki še imajo kaj vere, ne more biti čisto prav. Vse eno pa se „D. W.“ hvali, da je bilo pri zadnji veselici tako — tje do treh po polnoči.

(Nesreča.) Martin Vitan, doma pod Terom pri Ljubnem, je dne 10. marcija sekal drva v lesu, v tem se je zvalila skala na nj ter ga je pri priči ubila.

(Tatica na kure.) V Pesnici je pri nekaterih posestnikih v unih nočéh bilo kokoši zmanjkalo. Ko bi pa bili posestniki prišli v Maribor na trg, tam bi si jih bili lahko nazaj kupili. Tako pa kokoši ne bodo več dobili, pač pa se je za tatico izvedelo in dali so jo že pod ključ.

Laterijske številke:

V Gradcu 19. marcija 1887: 70, 20, 61, 64, 34
Na Dunaju „ „ 27, 10, 6, 23, 70
Prihodnje srečkanje 26. marcija 1887.

Poslano.

V lekarni pri „Zamorcu“

na Dunaju, Tüchlauben 27

se dobijo vse zdravilne specialitete in zdravila vsaki dan po pošti. 9—24

Tekoče

zlato,

za pozlačenje in popraviljanje okvirov, lesenih, rudnih porcelanovih in steklenih reči za posrebrnjenje vseh rudnih reči. Vsaki lahko sam si pozlačuje in posrebruje vsako reč. Cena eni steklenici zlata ali srebra fl. 1.— 6 steklenic fl. 5.— po poštnem povzetju ali pošiljatvi zneska pri

Tekoče

srebro,

Leop. Epstein-u v Brnu.

Poslano.

P. n. blag. gg. udom „Matice Slovenske“!

„Matica Slavenska“ izda vsako leto navadno po troje knjig. Te knjige so broširane. Ali koliko je vsaka knjiga več vredna, ako je lično in trdno vezana, to vsak prizna. Posamezna vezana knjiga, ako je količak lično vezana, stoji mnogo več, kakor če se jih veže več na jedenkrat. Na tej podlagi sklenil sem, knjige „Matice Slovenske“, in sicer navadni format, kakor jih slednja izdaje, vezati **okusno, v trdo in fino angleško platno po tako nizkej ceni, kakor je mogoče.** Platnice z vezanjem vred stale bi za knjigo 40 kr. Ta vez stala bi trikrat menj, nego bi se posamezna knjiga vsaj primerno dala vezati. Da mi bode pa mogoče platnice in vez po tej, gotovo nizkej ceni izdelovati, je to, da bodem vsa dela izključljivo v svojej knjigoveznici izdelal, in pa, da me p. n. blag. gg. udje „Matice Slovenske“ počasté z obilimi naročili. Vez in platnice stale bi za vse tri knjige, ki jih izdâ „Matica Slovenska“, **samo 1 gld. 20 kr.**

Prosim pa častite ude, da me z naročili kmalu počasté ter s tem pooblasté, da dobim pravo število nebroširanih pol Matičnih knjig in morem tako o pravem času platnice prirejati ter knjige brez zadržka izdelati.

Naročnina za vezanje naj se direktno námé pošilja, da upravnistvo „Matice Slovenske“ ne bode nadlegovano. — Poštnina znaša do 10 milj daljave 21 kr. in čez 10 milj 36 kr. do 5 kilo teže, torej se tudi lahko trije naročniki skupno naročé.

V nadeji mnogih naročil, priporočam se z odličnim spoštovanjem

Ivan Bonač,

knjigovezec,

2—2

Ljubljana, Poljanska cesta št. 10.

Razglas.

Občina Rače pri Mariboru naznanja, da se bo občinsko zemljišče, travniki in njive, kakor tudi hišno in gospodarsko poslopje, pri katerem je tudi dobra kovačnica, tri izbe ali hiše za stanovanje, dne 28. sušca 1887 v občini Rače prostovoljno vse skup ali pa deloma prodalo. 10% se pri imenovani dražbi položi, drugo pa po kupnih pogodbah.

Anton Faleš,

župan.

V vseh mestih

se iščejo vrle osebe vsakega stanu, da prodajajo pri občinstvu zeló priljubljene reči.

Reč se lahko proda in plača se velika provizija.

Pisma s podatki o sedanjem poslu se naj pošljejo z naslovom: „Mercurius, Hauptpostlagernd Wien.“ 1-2

Orgljarski učenc

želi stopiti v cerkveno službo, če tudi pri kaki mali farni cerkvi. Več pové opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Bukve božje v naravi.

Te bukve se dobé v prijetni besedi in snažni obliki za revnih **45 kr.** s pošto vred vedno v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Vredne so svojega denarja.

Mihael R., 43 let star posestnik vino-
grada v Posruku, okraja
Mariborskega, je od 25. februvarija zginil. Na
desni nogi je kruljav. Kdor ga najde, dobi
dobro plačilo. 1-3

Priden fant

se sprejme pri Jan. Schenku, čevljarju v Ma-
riboru, Tržaške ulice (Triesterstrasse) št. 3.

Naznanilo.

Pri občini Marjagradec blizo Laškega a
trga se oddaje s 1. aprilom 1887 služba obč.
sluge. Letne plače je 144 gld., potem potrebna
oblačila in 10 gld. vsako leto za obutev. Proš-
njiki ne smejo biti nad 40 let stari in morajo
znati slovenski brati in pisati. Taki prošnjiki,
kateri so vojaki bili, ali pa katerim so tukaj-
šnje krajne razmere znane, imajo prednost.
Prošnje, ki morajo s 50 kr. kolekom previdene
biti, naj se pošiljajo najdalje do 28. marca t. l.
podpisanemu županstvu.

Županstvo Marjagradec, pošta Laški trg
dne 7. marca 1887.

2-2

Župan: Hrastnik.

Vsake vrste semena

bodi si detelje, trave, zelišča, gojzadne ali sadne
peške, kakor tudi več sort lepih cvetlic pri-
poroča po solidni nizki ceni

M. Berdajs
v Mariboru.

4-4

Najboljše deteljno seme

štajersko in lucernsko, garantirano z
največjo kaljivostjo in brez spredenca,
kakor tudi raznovrstna travna in pe-
sina semena se dobivajo pri

Josip Širci

Žavcu. (Sachsenfeld.) 2-3

Vabilo

na naročbo in prošnja.

„Zgodovina pedagogije“, ki se tiska v
„Učiteljskem Tovarišu“, izide v posebni knji-
žici, ki bode stala 70 kr. Dovoljujem si vabiti,
da bi si jo naročili gg. učitelji in šolski pri-
jatelji. Pri tej priliki prosim, da bi mi oni
gospodje, ki so dobili od mene kako knjigo na
ogled, vrniti jo blagovolili na moje stroške,
ako jo obdržati ne nameravajo.

V Krškem, 10. marca 1887.

2-3

Ivan Lapajne.

Štiriletna kobila

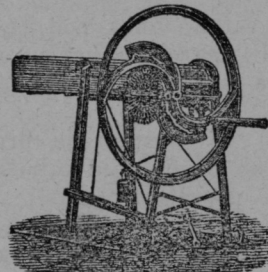
s konjsko opravo za koles in voz, lehek
na pol pokrit koles in voz za jednega
konja se cenó prodá pri

A. Schröfl-u, 2-3

v Mariboru, Tegetthoffove ulice št 19.

Rezalnice za krmo,

najboljši pridelek s poroštvom za dobro delo.

Marka UKS, širokost
stočja ali žrela 21 cm. ali
8 palcev, reže v trojni dol-
gosti, namreč $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ in
 $\frac{3}{4}$ palca blizu za 10 glav
živine in velja 40 gld.

Marka UMS, širokost
stočja 25 cm. ali $9\frac{1}{2}$ pal-
cev reže v čveterni dolgosti $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$ in
1 palec, zadostuje za 15 glav živine in velja
45 gld. Marka UGS, širokost 32 cm. ali 12
palcev reže tudi v čveterni dolgosti $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$
in 1 palec in je za 25 glav živine, velja pa
50 gld. Rezalnice s stopalom, tako namreč
da človek, ki vloži, ob enem tudi reže, veljajo
za 3 gld. več.

Razpošiljamo te rezalnice **franko** na
vsako železniško postajo na Štajarskem,
Koroškem, Kranjskem in Hrvaškem proti
povzetju ali pošiljlatvi zneska. 10-10

Wogg & Radakovits

prodajalnica železnega blaga v Celju.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 12. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1887.

24. marcija.

Štev. 134.

Precenitev konja.

(Dalje.)

Golen. — To je ime nogi, kar je gre od kolena doli do gležnja. Sestavlja se samo iz kosti, kit, trakov in veznic, kakor tudi iz posodic in živcev. Mesa torej nima. Golen obdaja torej koža na vseh krajih. Pri plemenitih konjih je suha, t. j. kite in kosti poznajo se dobro izpod tenke kože. Kite so trdne in krepko razpete, brez odebeljenja pa tudi brez mehkih ali vtrjenih vzrastkov. Kost ne sme biti preozka, marveč neko razmerje mora biti s kolenom in gorenjim ramenom; ako jo pogledaš spredaj, mora biti bolj plana, torej široka, ne pa okrogla. Na sprednji pa tudi na zadnji plati goleni so kite za spodnji del noge in je torej tudi za nje imenitno, če je golen dovolj široka. Čem krajša je golen, tem boljša je, to pa pri vsaki rabi konja.

Trdih vzrastkov na golenih se nahaja pogostem, velikrat blizu pod kolenom pa tudi večkrat na sredi, reje pa že na koncu goleni. Ako so ti vzrastki čisto na koncu kosti, niso konju na kvar, ako pa so pri kitah ali celo na njih, zadržuje se po njih delo kit in konj jame šepati ali „plantati“. Stari, trdi, neobčutljivi vzrastki ne storé toliko, pač pa novi, taki, ki se še lahko užgejo.

„Kitni krov“ ima odebeljenju ali skrčenju ene ali večih kit, katere se stegujejo doli po goleni. Nasledek njegov je ta, da stoji bicelj prestrmó. Naredi se, ako se konju prevrne kita ali veznica na nogi. Vrednosti konja je za velik kvar. Tudi za pleme se taka žival ne priporoča dobro.

Bicljev člen. — Ta člen veže golen z bicljem. Ako ga človek ogleda s strani, mora ta člen biti precej širok, vendar pa še suh. Na spredaj pa tudi ob straneh, kjer prehaja v goleni, ne sme imeti šišk. Neplemenite živali imajo na zadnji plati nekaj deljših ali krajših kocin; pri nekaterih plemenitih konjih so te kocine ločilno znamenje in sežejo včasih do kolenskih členov. Plemeniti konji pa nimajo ali imajo le kaj malega tacihi kocin. Trgovci jih konju radi izpulijo ali izrežejo, naj prestvarijo neplemenitaše v plemenitaše. Vsled kresanja naredé se na notranjih straneh rade otekline, ako so zastarele in trde, ni jih moči več opraviti.

Rane vsled kresanja je treba vzeti v poštev, toda pri mladih konjih, ki se učé še le voziti, nimajo pomena, ako si jih ne delajo vsed slabega hoda. Pri konjih, ki so zmerom v homotu, postane bicljev člen trd, rahel, pogostem celo strm, kedar se skrčijo pregibne kite. Vsled tega se postavi bicljeva kost po koncu. Tak konj je — „strupiran“.

Bicelj. — Biclju je bicljeva kost za podlago in stoji, ako je noga v redu, z golenjo v voglu 135 stopinj, z zemljo pa 45 stopinj. Ako stoji bicelj bolj strmó, kvari to ude, ker se ne oslabé sunki pri skoku ali se slabé vsaj premalo. Dolgosti biclja ni moči povedati, kajti malo več ali manj pomeni že veliko. Poprek se lahko reče, da pri plemenitih konjih bicelj ni deljši, kakor premer bicljevega člena, ako meriš tega od spredaj nazaj. Neplemeniti konji imajo krajše in močnejše biclje, vendar pa je prav, ako obseže tudi pri plemenitih konjih bicelj blizu toliko, kolikor golen.

„Mehki“ biclji storé dobro samo za jahanje, ako pa to trpi delj časa, izgori se rado, da si konj pregibne kite pretegne. Konju, ki ima dolge in prav mehke biclje, ter še stojé bolj poprečno, pravimo, da ima medvedje noge ali da prehaja.

Ako gledaš na bicelj od spredaj, pa se ti obrača na zvanjanjo stran, pravimo konju, da ima francoske noge ali plesalčeve; na robe, ako so biclji obrnjeni na znotranjo stran, pravimo pa konju, da je ozkoprst.

Odebeljenje kosti na straneh ali v okrogu bicljev vzame konju vso vrednost, ako vsled tega šepa. Vendar pa je v tem vedeti, da je pri plemenitih konjih spodnji del člena širji, kakor bicljeva kost in se torej ne sme zamejnati z odebeljenjem kosti.

Pleme konj sploh. — Kdor ni vaju, ne more določiti, kakega plemena da je konj ali le s težavo in negotovo. Tu tudi ne poskusimo popisavati plemen konjskih, kajti je to znanje, ki si ga ne pridobi človek tako z lehka. Toliko pa še povemo, da je „polnokrvni arabec“ po postavi še izpoznati, ni pa mogoče angleških polnokrvnih konj iz postave same prepoznati. Pravi se pogosto, da je križanje raznih vrst že tako, da ni mogoče več poznati, katere vrste da je kateri konj, po zunanji postavi. To pa ni resnica. Še je plemen, čijih lastnosti so še tako gotove, da še moreš enega

ali drugega konja izpoznati za gotovo. Še več, kdor se dobro ume na plemena, tak je še v stanu celo izpoznati, kakega da je kateri konj pokolenja.

Tako se izmed težkih konj izpozna lahko belgijski in francoski in pinzgavski konj, pa tudi flandriško pleme se izpozna od brebanskega, kondroski konj od adrenskega. Težki planinski konji izpoznajo se tudi, ali so pravi pinzgavski ali štajarski. Oggerski kmečki konj je poznati od oldenburškega, blizu tako, kakor izpoznaš mulo od konja. Lipiški konj, ki pride iz konjarije v Lipici pri Trstu, ali iz Erdelja, pozna se od gidranov. V obeh teče jutrovska kri in vendar se dasta razločiti. Oggerski polkrvni arabski so še vedno izpoznati in danskega konja ne zameni nihče z berberskim. Huzule se loči močno od bretanjskega kluseta in korziški konj ravno tudi od šotskega ponija.

(Dalje prih.)

Kaj je uzrok, da sadno drevje ne rodi?

Lansko leto, ko se je sadje v naših krajih tako dobro prodajalo, se je marsikateri gospodar prepričal, kako dobro je, sadno drevje gojiti. Zato pa si tudi umni gospodar prizadeva sadnih dreves kolikor mogoče nasaditi, žlahtniti jih in ssažiti. Hvale vredno spodbujajo k temu gospodarske, posebno pa sadjerejske družbe. Ali kaka žalost za skrbnega gospodarja, ki ima cela orala drevja, ki ga marljivo oskrbljuje, ter pričakuje obilo sadja, in to tudi po pravici, če pa drevje ne rodi!

Da drevje ne rodi, temu je več uzrokov; tukaj naštejemo nekatere.

Prvi uzrok in to najnavadnejši je ta, da se zemlja izrodi. To se zgodi rado, ako so bila prejšnja leta posebno rodovitna. Vsako leto se namreč zemlji vzeme nekaj rodilne moči, v rodovitnih letih pa največ. Temu se da pomagati z gnojenjem. V to naj se rabi ali pepel ali pa gnoj iz stranišč z vodo pomešan. Gnoj se mora vlesti v spodnje plasti zemlje. V ta namen skoplji okoli debla jamo za pol metra globoko in za kaka dva ali tri metre od debla široko. Širje ko je vejevje drevesa, širja naj bo tudi jama. V te jame deni omenjenega gnoja. Ako je drevo staro, osnaži ga tudi ob enem ter požlahtni na vejah. Paziti pa moraš, da ne boš premočnega gnoja rabil. Kajti, ako prideneš drevesu močnega gnoja iz hlevov ali komposta, ki še ni strohnel, ali živalskih ostankov, n. pr. kože, mesa itd., bo drevo sicer bohotno raslo, ali rodilo ne bode nič. Nastavljalo bo sicer sadú mnogo, ali ravno vsled tega vednega nastavljanja, ne more sadú zoriti. Tudi mraz takemu drevesu kmalu škoduje.

Večkrat drevo tudi zato ne rodi, ker ni prav vsajeno. Marsikdo tega ne razume prav.

Pregloboko namreč ne smeš saditi. Zlo krivo stori, kdor drevo za 1 ali 2 decimetra nad koreninami v zemljo spravi. Tako drevo ne more sadú nastaviti; pa bo tudi drugače bolehalo. Boljše je torej, ako drevo višje vsadiš, kakor je poprej stalo. Saj se že pozneje rahla zemlja okoli korenin in debla toliko zniža, da pride drevo v pravo globočino. Samo pri takih drevesih, katera so v kutine vcepljena, je drugače. Pri tistih namreč je celo dobro, da pride še ono mesto, kjer je cepljeno, nekoliko v zemljo. Ondi tudi požlahtnjeni del poganja nove korenine, katere drevesu veliko pomagajo, da se utrdi.

Tretji uzrok nerodovitnosti je ta, ako se drevo iz slabše zemlje v boljšo presadi ali iz boljše v slabšo. Navadno se na to gleda, da se drevesnice ne napravljajo na dobrih tleh, da se mlada drevesca tukaj ne razvadijo. Ko bi potem prišla v slabša tla, bi se jim slabo godilo. Ali vendar, če je zemlja v drevesnici preslaba, tako da se mlada debla zaradi prepočasne rasti z mahom prevlečejo, taka drevesa si tudi v boljšo zemljo presajena dolgo nič ne morejo prav pomagati. Več let bo preteklo, preden bodo sad nastavila. Nasproti pa se lahko zgodi, da pridejo drevesa iz drevesnic, kjer je prav dobra zemlja. Da v tem slučaju drevesa na novih tleh ne zaostanejo, je treba pridjati jim boljše zemlje iz njiv, ali trohnenega komposta.

Četrty uzrok je lahko to, da ima drevo vsled bujne rasti preveč soka. Ako zapaziš, da drevo premočno in prebohotno raste, pa malo ali nič ne rodi, mu lahko pomagaš tako-le: Meseca maja ali junija vreži z nožem v deblo od vejevja navzdol črto noter do beline. Ta huda rana nič ne bo škodovala. Preobilni sok bo iztekel in drevo bo rodilo.

Peti uzrok je ta, da drevo morebiti ni na pravem mestu vsajeno. Ne ugajajo vsaka tla vsaki vrsti sadja. Na tem mestu, kjer ti to drevo prazno stoji, bi lahko druga vrsta prav obilo rodila. Zato poskusi v veje cepiti cepiče od drugih vrst. Morebiti bo zdaj boljše. Taka starejša požlahtnjena drevesa rodijo navadno že tretje leto po cepljenju.

Šesti uzrok je različno obnebje. Drevo, ki je navajeno toplejšega obnebja, ne bo rodilo v hladnejšem, in drevo iz mrzlejšega obnebja ne bo rodilo v toplejšem. Sadi torej taka drevesa, ki se v naših krajih najbolje obnašajo.

Sedmi uzrok so pozni pomladanski pozebi. Sadi take vrste, ki pozno ženejo, in katere v cvetju tudi niso tako občutljive, n. pr. tofant, rajnete itd.

Slednjič, ako zapaziš, da ti je drevo poprej vedno obilo sadú dajalo, zdaj pa že nekaj let sem čedalje menj, in letos celo nič, ako ravno je še cvetelo, boš lahko spoznal, da je opešalo. To se rado zgodi pri tistih vr-

stah, ki so vedno rade polne n. pr. rajneta, parmena itd. Taka drevesa moraš pomladiti, t. j. v vejevju požlahtniti, in to večkrat. Potem zopet okrevajo ter rodijo, kakor so poprej.

Grozdna plesnoba (*Quidium Tuckeri*.)

Ta bolezen trte prikazala se je v nekem stekličnjaku na Angleškem, kjer jo je neki vrtnar „Tucker“ po imenu prvi spoznavati začel. Od tod razširila se je po vseh južnih deželah, posebno v veliki množini se prikaže leto za letom na Tirolskem, Italijanskem, Primorskem, na Kranjskem posebno v Vipavski dolini. Na Dolenjskem in Štajarskem se ne prikaže v tako veliki meri. Tukaj v Mariborski okolici nahaja se ta bolezen le posebno v južnih legah in na špalirjih.

Ta glivica napade celo trto, tudi mladi les, listje in posebno pa še grozdje, kjer tudi največjo škodo povzroči. Mladi pognanki, od te bolezni napadeni, postanejo v pričetku rjavi in nazadnje skoraj čisto črno barvo zadobijo, in posebno pa v rasti zaostanejo. Ravno tako tudi listje postane črno, se posuši, ter odpade.

Posebno škodljiva je ta bolezen na grozdju jagode postanejo rjavkaste, kakor bi bile s pepelom potrošene, one zaostanejo v rasti, ostanejo trde, razpokajo ali pa odpadejo. Ako denemo to glivico, katera se na grozdju živi, pod drobnogled, zapazimo, da je v veliki množini zastopana ter vstvarja cele mrežice na jagodah, tako imenovane „micelije“. Kjer se pa dve taki nitki križate, tam izrastejo neke male gobice (s prostim očesom jih ne vidiš), imenujemo jih „conide“. Na conidih izrastejo šparsi, tako zvani trosi.

Micelij prezimi na mladikah, kakor tudi na listju. Drugo spomlad, ko trte zopet ozelenijo, zanese veter te glivice na listje in grozdje in začne se iznova porojenje.

Škoda, katero ta bolezen povzroči je velika. Ako se več let na trti prikaže, začne trta slabeti in nazadnje pogine popolnoma. Ako se pa le na grozdju prikaže, tedaj je lahko mogoče, da trgategv čisto izostane.

Najbolje sredstvo zoper to bolezen je žvepljanje. To delo se opravi prvokrat, ko trte ozelenijo. V to svrhu poslužujemo se bakelj, ker s temi nam je mogoče žveplo po celi trti enakomerno razdeliti, drugič potlej pred cvetjem trte. Sedaj se lahko poslužimo žvepljalnih mehov. Med cvetjem se ne sme žvepljati, da ne pride žveplo v cvetje. Tretjič žvepljati se mora po cvetju, in četrtič, ko je že grozdje mokasto postalo. Sploh naj velja pravilo, da naj se tolikokratov žveplja, kolikorkrat se ta bolezen prikaže. Bolj v severnih deželah, kjer so pogoji rasti te glivice neugodni, zadostuje navadno le enkratno žvepljanje.

Pri žvepljanju se mora vedno na to paziti, da se žveplo lepo, enakomerno razdeli, kajti v veliki meri rabljeno bi tudi škodovati utegnilo. Žvepljati se mora vedno v lepem vremenu. Ako dež pred 48 urami po žvepljanju pride, bilo je delo zastoj storjeno. Da se odstrani ta bolezen, priporočevalo se je tudi namazanje trt s pepelom ali z ogljem, katero se je popred v vodi namočilo, kakor tudi zakopanje trt v zemljo čez zimo. No pa ti pripomočki so menj ali več negotovi. Najboljše sredstvo je in ostane „žvepljanje“. Po kateri poti da žveplo deluje, to še ni znano. J. Kinčotop.

Dopisi.

Iz Šent Jurja ob juž. žel. Pred kratkim je izšla nova knjiga: „Kmetijsko Berilo“ za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, katero je po naročilu vis. c. kr. kmetijskega ministerstva spisal, pa g. E. Kramar, ravnatelj deželne kmetijske šole v Gorici. Ta knjiga ima pa precejšnjo predzgodovino, katera bi utegnila marsikoga zanimati. Predsednik cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spod. Štajer g. dr. Ipavic je že pred kakimi 10 leti v kmetijski podružnici v Celju predlagal, da naj se sestavi in izdâ poučna knjiga o kmetijstvu za napredovalne kmetijske šole in kmetom kot vodilo v slovenskem jeziku. V Celju se je takrat ta predlog soglasno sprejel, a v Gradcu se je zavrgel. — Par let pozneje je ravno isti gospod v seji okrajnega šol. sveta v Celju zopet predlagal, naj se vsaj iz nemškega preloži na slovenski jezik kaka našim razmeram primerna kmetijska knjiga in naj se družbi sv. Mohora s prošnjo izroči, da knjigo izda, ker bi se prepotrebni pouk tem potom najhitreje razširil. Deželni šolski svet štaj. pa je to prošnjo, oziroma predlog zopet odbil reški, da se bode itako v kratkem izdalo IV. Berilo za ljudske šole (slovensko namreč) in se bode tam primeren ozir jemal na kmetijstvo in njegove posamezne panoge. „Četrto Berilo“ je res izšlo, a nujnim potrebam z ozirom na razne panoge kmetijstva vendar ne zadostuje popolnoma. Z ozirom na zgoraj omenjene predloge in prošnje so se tudi rokopisi za novo IV. Berilo semkaj poslali na ogled in presojo. Gos. dr. Ipavic je na to pa sam, kot predstojnik kmetijskega krožca Šent Jurij ob juž. želez., pisal na vis. c. kr. ministerstvo za poljedelstvo, ter prosil za tako kmetijsko knjigo v slovenskem jeziku. Na to ulogo je pa dobil sledeči odgovor, ki se v slovenskem prevodu glasi:

Na vlogo od 19. junija t. l. se častitemu predstojništvu naznanja, da je ministerstvo za kmetijstvo kmetijskemu učitelju za Kranjsko E. Kramarju naročilo kmetijsko knjigo za nadaljevalne šole v slovenskem jeziku sestaviti,

kar bi utegnilo še v tekočem letu v tisk priti. Kakor hitro dobimo o tem poročilo, bom nadaljna poročila poslal in mogoče rokopis častitemu predstojništvu za tisk prepustil.

Dunaj, 4. avgusta 1883.

C. kr. ministerstvo za poljedelstvo

Falkenhayn.

Na to je odbor cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva v svoji seji 2. septembra 1883. l. sklenil, se s tiskarno družbe sv. Mohora zaradi tiska omenjene knjige pogoditi — na kar pa tiskarna niti do danes odgovorila ni. Da bi se o zadržaji tako težko pričakovane knjige posvetovali, je sadjerejsko društvo povabila g. E. Kramarja iz Ljubljane, g. Kalmana iz Maribora in še dva druga gospoda. Pogovorilo se je, da bodo knjigo pisali gg.: kmetijski učitelj E. Kramar, ravnatelj Kalman iz Maribora in (takrat še) učitelj na vinorejski šoli, Hansel v Mariboru. — No, zakaj omenjena dva gospoda nista sodelovala, ne vem. Od strani sadjerejskega društva se je pozneje še povpraševalo, če dobimo knjigo ali ne — in zdaj jo imamo, če se je bilo tudi treba dolgo potezati za njo. Visoko ministerstvo za poljedelstvo je blagovolilo cesarjevič Rudolfovemu sadjerejskemu društvu v Šent-Jurji 50 iztisov omenjene knjige poslati, da jih namenu primerno brezplačno razdeli. V. Jarc.

Iz Vranskega. (Živinski sejem.) Naši živinski sejmi so bili doslej jako slabi, prignalo se je malo živine, kupcev ni bilo in cena živine je na kvar našemu že itak tlačnemu kmetu silno upadla. Vranski trg ima pa za take sejme prav ugodno lego, ker je ob državni cesti in lepo v ravnini. In vendar so Vranske sejme prekosili malo da ne vsi sejmi v okolici, posebno sloveči so bili pa sejmi v Št. Gotardu in v Motniku na Kranjskem, akoravno nobedno teh sejmišč ne leži na državni cesti in je našemu kmetu oboje preveč od rok. Zatoraj smo se letos z veseljem začudili nad sejmom ob sv. Kungoti 3. marca. Prignane je bilo živine nad 500 glav, deloma iz dalnjih krajev in prav lepe. Cena se je vrstila med 160 do 180 gld. za par volov, plačeval se je pa nekateri par tudi po 280 do 300 gld. Vsekako bi bila cena zdatno poskočila, ali ker so bili tukajšnji sejmi razupiti kot slabi, toraj je došlo premalo kupcev. Zdaj pa bode gotovo bolje in to nam je srčno želeli. Opozorim toraj kmete in kupce, da ne zaostanejo in da v obilem številu dojdejo na naše sejme. Prihodnji sejmi so: drugo sredo po veliki noči, ob sv. Mihelu in 15. novembra. Pričakuje se tedaj, da bode posehmal o njih sejmsko življenje še bolj živahno, gotovo pa v prid naših kmetov.

Raznoterosti.

(Črevlji.) Ni prijetno in je še celo zdravju v časih je tudi življenju nevarno, če dobomo mokre noge po zimi. Temu pa se pride v okom, če se dejo črevlji večkrat v vodo, v katero se vtore mijilo na debelo. Le-ta voda vleze v usnje in kakor se nam zatrjuje, v take črevlje ne more potlej voda v toliki meri, da jih premoči.

(Naše vino.) Nekaterim častnikom na c. kr. ladiji je bilo prišlo na misel vzeti seboj vina iz ljutomerskih goric — na pot unkraj ravnika, tedaj na doljno stran Afrike. Da-si je tamkaj silna vročina, vendar se vino ni skazilo, še-le prav dobro jim je dišalo.

(Tobak.) Na Moravskem bi radi mesto pese, ki nima sedaj skoraj nobene cene, dobili dovoljenje saditi tobak. Obrnili so se za-nj do c. kr. ministra ali težko, da dobé dovoljenje, ker ima tudi Ogerska vlada v tem besedo.

(Jabelka.) Da so jabelka okusna, to je znano ali da so tudi v pomoč še zdravju, ni tako znano. Kdor pojé jabelko kako uro pred kosilom, njemu diši kosilo prav dobro, da-si je tudi le borno. Kdor pa ga pojé po kosilo, njemu le-to dobro tekne. Le ta, ki mu postaja slabo, ako je sadje, naj se ne sili tudi z jabelkom. K večjemu še sme poskusiti kuhanih jabelk.

(Rja.) Z jekla se odpravi rja s prahom likalnega kamena, ki se nekaj namoči z vinskim cvetom. Z njim se pomaže zarjavelo mesto ter z gobo očisti. Ako se temu prahu pridene še malo olja, dobi pa jeklo lepo, novo bleščobo.

(Svinjska pleča.) Ako je svinjsko pleče ali sploh vojeno meso poleti prežarko, pomaga se temu s tem, da se dene v vodo, v kateri se meso kuha, nekaj žlic sladkorja. Kdor pa dene tako meso v toplo vodo, v katero je djal pol žličice natre ali sode, ter ga pusti v njej čez noč, dobi nežno in sočno meso.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Turšica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . .	6	91	5	18	4	90	3	10	5	25	4	90	4	40
Ptuj	7	20	5	50	4	80	3	—	5	20	4	80	4	80
Celje	7	10	5	20	5	37	3	80	4	95	—	—	7	15
Gradec . . .	9	10	7	35	7	—	7	20	6	60	—	—	6	90
Ljubljana . .	7	60	5	80	4	80	3	10	5	—	—	—	—	—
Celovec . . .	7	—	5	—	4	80	3	—	4	40	—	—	—	—
Dunaj	9	80	7	23	6	50	6	60	6	50	—	—	—	—
Pešt } 100 Klg.	9	05	6	72	7	45	6	70	6	08	—	—	—	—